

Nr 334.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel, m. m.; given Stockholms slott den 27 september 1946.

Under återopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel;

2) lag om ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin;

3) förordning om ändring i förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin;

4) förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker;

5) lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 13 juni 1941 (nr 402) om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.;

6) lag angående ändrad lydelse av 6—8 §§ lagen den 15 juni 1934 (nr 271) om förbud mot vissa sammanslutningar;

7) lag om ändrad lydelse av 15 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande; samt

8) lag om ändrad lydelse av 7 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel.

Härigenom förordnas, att 9 samt 12—15 och 17 §§ lagen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges samt att 18 § samma lag skall utgå.

9 §.

Tulltjänsteman, polisman eller lotstjänsteman, som anträffar egendom, vilken skäligen kan antagas enligt denna lag vara förverkad, skall taga egendomen i beslag; och åligger det beslagaren, där han själv äger anställa åtal, att så snart ske kan väcka talan vid domstol med yrkande om egendomens förverkande eller ock förfara på sätt i 17 § 2 mom. sägs. Äger beslagaren icke själv anställa åtal, skall han ofördröjligen om beslaget göra anmälan hos vederbörande åklagare, vilken det åligger att pröva, huruvida beslaget skall äga bestånd, och, därest beslaget finnes icke böra hävas, vidare förfara på sätt nyss sagts.

Vad i rättegångsbalken är stadgat om den tid, inom vilken åtal sist skall hava väckts, skall ej äga tillämpning.

12 §.

Förordnande om husrannsakan må meddelas, förutom av tullverkets vederbörande åklagare samt befattningshavare, som i allmänhet äger meddela sådant förordnande, även av tulldirektör, tullförvaltare, kustbevakningschef, kustdistriktchef eller gränsbevakningschef.

Utan förordnande må tulltjänsteman företaga husrannsakan i lägenhet, som avses i 28 kap. 3 § rättegångsbalken. I övrigt äge tulltjänsteman samma rätt att utan förordnande företaga husrannsakan som enligt nämnda balk tillkommer polisman.

Till lägenhet, som avses i 28 kap. 3 § rättegångsbalken, skola även hänföras magasin, upplagsbodar och uthus.

13 §.

Förekommer mot någon, som å fartyg eller eljest ankommer från utlandet till ort, där tullförvaltning finnes, eller som anträffas vid gräns- eller kust-

¹ Senaste lydelse se beträffande 9 § SFS 1924: 226, beträffande 12^a§ 1938: 267 och beträffande 14 § 1928: 146.

ort, anledning, att han har på sig förstucket gods, som olovligen införts, må för eftersökande av sådant gods tulltjänsteman företaga kroppsvisitation å honom. Där vederbörande chef för tull-, kust- eller gränsbevakning finner skärpning av tullkontrollen å persontrafiken från utlandet med viss lägenhet eller för viss tidrymd å någon plats oundgängligen nödvändig, må efter bevakningschefens bestämmande kroppsvisitation verkställas å envar med lägenheten eller under tidrymden från utlandet till platsen ankommande person. Sådant förordnande skall ofördröjligen underställas generaltullstyrelsens prövning men gånge likväl genast i verkställighet.

14 §.

Kroppsvisitation, som är av mera väsentlig omfattning, skall verkställas inomhus i avskilt rum eller i lämpligt utrymme i fartyg samt, om undersökningsman eller den misstänkte det äskar och det utan större omgång kan ske, i vittnens närvaro. Kroppsvisitation å kvinna må ej verkställas eller bevitnas av annan än kvinna.

Förande av protokoll och utfärdande av bevis om företagen kroppsvisitation erfordras ej, med mindre föremål, som påträffas, tages i beslag.

15 §.

Åtal för — — — generaltullstyrelsens prövning.

Om tullåklagares befogenhet i fråga om brott, som avses i denna lag, skall, om ej i arbetsordning eller eljest annat bestämts, vad angående allmän åklagare är stadgat äga motsvarande tillämpning.

17 §.

1 mom. Är fråga om förverkande av annan egendom än forslingsredskap och är ägaren ej känd eller har han icke känt hemvist inom riket eller kan eljest ej på sätt om stämning i brottmål är stadgat delgivning ske här i riket, må talan om egendomens förverkande föras mot forslare eller annan innehavare av den beslagtagna egendomen, om han kan anträffas med stämning.

2 mom. Kan ej mot någon föras ansvarstalan för olovlig befattning med egendom, som enligt denna lag tagits i beslag, må åklagaren, där fråga är allenast om annan egendom än forslingsredskap och egendomens värde uppskattas till mindre än etthundra kronor, i stället för att vid domstol väcka talan om egendomens förverkande meddela skriftligt förordnande, att beslaget skall tillsvidare bestå; och skall i sådant fall egendomen vara förverkad, därest icke inom en månad, sedan förordnandet meddelats, ägaren eller annan, som påstår sig äga rätt till egendomen, hos åklagaren anmäler missnöje med beslaget.

Anmäles missnöje, skall åklagaren, om ej beslaget finnes böra hävas, väcka talan vid domstol med yrkande om egendomens förverkande. Väcker ej talan inom en månad, sedan anmälan gjorts, skall beslaget gå åter.

Har förordnande enligt första stycket meddelats och anställes, innan frågan om egendomens förverkande blivit avgjord i den ordning, som ovan an-

givits, åtal angående olovlig befattning med de varor, förordnandet avser, skall frågan om egendomens förverkande i stället prövas i samband med åtalet; och skola förty jämlikt första och andra styckena vidtagna åtgärder förfalla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, *dels* att 14 §, 15 § 3 mom. samt 16 och 17 §§ lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges, *dels ock* att 18—21 §§ samma lag skola upphöra att gälla.

14 §.

Talan angående olovlig befattning med spritdrycker eller vin anhängiggöres och utföres vid tullmålsdomstol av tullverkets vederbörande åklagare samt vid allmän domstol av vederbörande allmänne åklagare, beslagare dock obetaget att, därest åklagaren vägrar åtala, underställa frågan prövning av närmast högre åklagare eller, därest åklagaren är tullverkets åklagare, av generaltullstyrelsen.

Därom att — — — i 3 § 2 mom.

Om tullåklagares befogenhet i fråga om brott, som avses i denna lag, skall, om ej i arbetsordning eller eljest annat bestämts, vad angående allmän åklagare är stadgat äga motsvarande tillämpning.

15 §.

3 mom. Då egendom — — — nyss sagts.

Vad i rättegångsbalken är stadgat om den tid, inom vilken åtal sist skall hava väckts, skall ej äga tillämpning.

16 §.

Är fråga om förverkande av annan egendom än forslingsredskap och är ägaren ej känd eller har han icke känt hemvist inom riket eller kan eljest

¹ Senaste lydelse av 17 § se SFS 1928: 145; jfr i övrigt 1943: 177.

ej på sätt om stämning i brottmål är stadgat delgivning ske här i riket, må talan angående egendomens förverkande föras mot brukare, forslare eller annan innehavare av den beslagtagna egendomen, om han kan anträffas med stämning.

Påföljd, som i 8 § 3 mom. sägs, må ej ådömas, med mindre inteckningens innehavare erhållit underrättelse om målet i den ordning, som angående delgivning av stämning är stadgad; är inteckningens innehavare ej känd eller har han icke känt hemvist inom riket eller kan eljest ej på sätt om stämning i brottmål är stadgat delgivning ske här i riket, må i stället sådan underrättelse kungöras på sätt i 33 kap. 12 § rättegångsbalken sägs.

17 §.

Kan ej mot någon föras ansvarstalan för olovlig befattning med egendom, som enligt denna lag tagits i beslag, må åklagaren, där fråga är allenast om annan egendom än forslingsredskap och egendomens värde uppskattas till mindre än etthundra kronor, i stället för att vid domstol väcka talan om egendomens förverkande meddela skriftligt förordnande, att beslaget skall tillsvidare bestå; och skall i sådant fall egendomen vara förverkad, därest icke inom en månad, sedan förordnandet meddelats, ägaren eller annan, som påstår sig äga rätt till egendomen, hos åklagaren anmäler missnöje med beslaget.

Anmäles missnöje, skall åklagaren, om ej beslaget finnes böra hävas, väcka talan vid domstol med yrkande om egendomens förverkande. Väcker ej talan inom en månad, sedan anmälan gjorts, skall beslaget gå åter.

Har förordnande enligt första stycket meddelats och anställes, innan frågan om egendomens förverkande blivit avgjord i den ordning, som ovan angivits, åtal angående olovlig befattning med de varor, förordnandet avser, skall frågan om egendomens förverkande i stället prövas i samband med åtalet; och skola förty jämlikt första och andra styckena vidtagna åtgärder förfalla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin.

Härigenom förordnas, dels att 42 och 44 §§ förordningen den 11 juni 1926 angående tillverkning och beskattning av brännvin¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives, dels ock att 45 § samma förordning skall upphöra att gälla.

42 §.

1. Allmän åklagare samt de personer vilka särskilt förordnas att vaka över denna förordnings efterlevnad åligger att åtala förbrytelser mot densamma.

2. I övrigt — — — i tjänsten.

44 §.

Utöver vad i 28 kap. rättegångsbalken är stadgat om husrannsakan gälla om sådan förrättning för uppdragande av förbrytelse, som i denna förordning avses, eller eljest för eftersökande av egendom, som kan antagas enligt denna förordning vara förverkad, att i lägenhet, som avses i 28 kap. 3 § rättegångsbalken, husrannsakan må företagas även av polisman, då honom anbefalld tjänstgöring därtill föranleder, samt att till sådan lägenhet skola hänföras även bränneri med tillhörande lägenheter, magasin, uppslagsbodar och uthus.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker.

Härigenom förordnas, dels att 7 kap. 19 § förordningen den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker skall erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives, dels ock att 23 § samma kapitel skall upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse av 44 § se SFS 1933: 192.

7 KAP.

19 §.

1 mom. Allmän åklagare — — — mot densamma.

2 mom. I övrigt — — — i tjänsten.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 13 juni 1941 (nr 402) om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 13 juni 1941 om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

2 §.

Äger beslagaren — — — nyss sagts.

Anställes ej åtal inom en månad från det beslaget ägde num, skall, om ej rätten utsatt annan tid, beslaget hävas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 6—8 §§ lagen den 15 juni 1934 (nr 271) om förbud mot vissa sammanslutningar.

Härigenom förordnas, att 6—8 §§ lagen den 15 juni 1934 om förbud mot vissa sammanslutningar skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

6 §.

Påträffar polisman egendom som skäligen kan antagas vara förverkad enligt denna lag, skall han taga egendomen i beslag.

7 §.

Har egendom tagits i beslag med stöd av denna lag och föres talan om ansvar för brott, som föranlett beslaget, må, även om den tilltalade är annan än ägaren till den beslagtagna egendomen, frågan om egendomens förverkande prövas i målet.

Kan ej mot någon föras ansvarstalan, som i första stycket sägs, skall åklagaren, om ej beslaget finnes böra hävas, mot ägaren väcka talan med yrkande om egendomens förverkande.

8 §.

Egendom som — — — säkert ställe.

Har egendom förklarats förverkad genom laga kraft ägande utslag, skall därmed förfaras på sätt länsstyrelsen bestämmer.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 15 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1)
angående naturminnesmärkens fredande.

Härigenom förordnas, att 15 § lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande skall erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

15 §.

Allmän åklagare — — — i 14 § förmäles.

I övrigt äge envar rättighet att anställa åtal för sådan förseelse.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 7 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7)
angående nationalparker.

Härigenom förordnas, att 7 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker skall erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives.

7 §.

Allmän åklagare — — — i 5 § förmäles.

I övrigt äge envar rättighet att anställa åtal för sådan överträdelse.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1946.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och jordbruksdepartementen samt tillförordnade chefen för socialdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *vissa lagändringar i anledning av rättegångsreformen* samt anför följande.

I betänkande den 17 mars 1944 (SOU 1944: 9 och 10) har processlagberedningen bland annat framlagt förslag till ändrade bestämmelser om tvångsmedel, åtal och förverkande i vissa lagar, där särskilda föreskrifter i sådant hänseende nu äro meddelade. Över dessa förslag torde, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet, yttrande böra inhämtas från lagrådet. I anslutning till förslagen i fråga ha i betänkandet även framlagts förslag till ändringar i brännvinstillverkningsförordningen den 11 juni 1926 och rusdrycksförsäljningsförordningen den 18 juni 1937. På grund av det sammanhang som råder mellan dessa och övriga nu åsyftade förslag torde samtliga böra bedömas gemensamt. Jag förordar därför, att även de båda sistnämnda författningsförslagen underställas lagrådet.

Härefter hemställer föredraganden, att lagrådets utlåtande måtte genom utdrag av protokollet inhämtas över de i beredningens omförmälda betänkande framlagda förslagen till

- 1) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel;*
- 2) *lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin;*
- 3) *förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin;*
- 4) *förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker;*
- 5) *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 13 juni 1941 (nr 402) om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.;*

6) lag angående ändrad lydelse av 6—8 §§ lagen den 15 juni 1934 (nr 271) om förbud mot vissa sammanslutningar;

7) lag om ändrad lydelse av 15 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande; samt

8) lag om ändrad lydelse av 7 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 19 juni 1946.

Närvarande:

regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GULDBERG,
EKBERG,
SANTESSON.

Enligt lagrådet den 9 mars 1946 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 februari 1946, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel;
- 2) lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin;
- 3) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin;
- 4) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker;
- 5) lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 13 juni 1941 (nr 402) om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.;
- 6) lag angående ändrad lydelse av 6—8 §§ lagen den 15 juni 1934 (nr 271) om förbud mot vissa sammanslutningar;
- 7) lag om ändrad lydelse av 15 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande; samt
- 8) lag om ändrad lydelse av 7 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Erik Söderlund.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans-, social- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 19 juni 1946 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 15 februari 1946 remitterade förslagen till

- 1) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel;
- 2) lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin;
- 3) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin;
- 4) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker;
- 5) lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 13 juni 1941 (nr 402) om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.;
- 6) lag angående ändrad lydelse av 6—8 §§ lagen den 15 juni 1934 (nr 271) om förbud mot vissa sammanslutningar;
- 7) lag om ändrad lydelse av 15 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande; samt
- 8) lag om ändrad lydelse av 7 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Föredraganden anför följande.

På de områden varom här är fråga gälla vissa processuella särbestämmelser. Förslagen avse att anpassa dessa bestämmelser till den nya rättegångsordningens grundsatser. Jag vill nu redogöra för förslagets huvudsakliga innebörd. I övrigt får jag hänvisa till processlagberedningens betänkande.

Förslagen om ändring i lagen om straff för olovlig varuinförsel och lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Om straff och andra påföljder i anledning av olovlig varuinförsel stadgas i den s. k. varuinförsellagen av den 8 juni 1923. Såvitt angår smuggling av spritdrycker och vin gälla dock särskilda bestämmelser enligt lag den 20 juni 1924, den s. k. spritinförsellagen. Denna lag avser även viss annan olovlig befattning med rusdrycker. Behovet av sistnämnda lagstiftning bedömdes på sin tid såsom övergående, och lagen erhöll därför endast provisorisk karaktär. Den gällde till en början till och med den 30 juni 1926. Giltighetstiden har därpå gång efter annan förlängts, senast genom lag den 16 april 1943, varvid förordnades om fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1948. Man torde få räkna med att lagen kommer att ytterligare förlängas. Spritinförsellagen innefattar i förhållande till varuinförsellagen en skärpt och utvidgad lagstiftning mot smuggling av rusdrycker. Formellt sett har dock varuinförsellagen tjänat som förebild och särskilt i processuella delar har ofta ansetts tillfyllest att hänvisa till motsvarande bestämmelser i varuinförsellagen. På grund härav och då beredningens förslag på vissa punkter syfta till att genomföra en ytterligare överensstämmelse mellan de båda lagarna, synes lämpligt att ändringsförslagen rörande dessa lagar behandlas i ett sammanhang.

Under senare tid har i samband med olika utredningar (jfr SOU 1939:9 och 1944:53) framförts den meningen, att på tullagstiftningens område borde genomföras vissa organisatoriska förändringar berörande rättegången i tullmål. De nuvarande tullåklagarna och tullmålsdomstolarna borde sålunda icke bibehållas. Åklagartalan i tullmål borde ankomma på allmän åklagare och målen borde behandlas vid allmän domstol. Förevarande förslag avse ej att taga ståndpunkt till dessa spørsmål, vilka ansetts böra lösas i annat sammanhang. Beredningen har alltså vid förslagets utarbetande funnit sig böra utgå från att nuvarande anordningar på detta område tillsvidare komma att bibehållas i stort sett oförändrade. Vad angår tullåklagarna har emellertid beredningen, med hänsyn till de uppgifter som komma att åvila dem enligt den nya rättegångsordningen, ansett erforderligt att de i större utsträckning än hittills jämställdes med de allmänna åklagarna. I fråga om tullåklagare, liksom annan tulltjänsteman, gäller för närvarande, att han under närmare angivna förutsättningar äger verkställa beslag samt företaga husrannsakan och kroppsvisitation. Rätt att besluta om häktning har däremot icke tillagts tullåklagare eller annan tulltjänsteman. Erfordras häktning, har han att vända sig till vederbörlig häktningsmyndighet, närmast landsfiskal, stadsfiskal eller landsfogde. I enlighet härmed äger tullåklagare icke heller sådan befogenhet att gripa och kvarhålla någon för brott misstänkt, som tillkommer de allmänna åklagarna. Då nya RB medför, att häktning får beslutas endast av rätten, borde enligt beredningen icke vidare möta hinder att tillägga tullåklagare samma befogenheter med avseende å tvångsmedel som en-

ligt nya RB tillkomma allmän åklagare. Även tullåklagare borde sålunda kunna exempelvis besluta om anhållande eller reseförbud eller hos rätten göra framställning om häktning, kvarstad eller skingringsförbud. På tullåklagare borde vidare ankomma att enligt de regler, som gälla för allmän åklagare, verkställa förundersökning och annan utredning angående brott, som skall beivras av tullåklagare. I förslagen ha införts bestämmelser av nu angiven innebörd (15 § andra stycket varuinförsellagen, 14 § tredje stycket spritinförsellagen). Beredningen framhåller, att i händelse vissa av de nuvarande tullåklagarna skulle anses sakna förutsättningar att fullgöra vad på dem sålunda ankomme, särskilda anordningar finge vidtagas. Utredning och åtal i tullmål kunde därvid i större utsträckning än nu uppdragas åt tullfiskal.

Som redan framhållits ha även andra tulltjänstemän än tullåklagare viss befogenhet att anlita tvångsmedel. Bland annat av denna anledning erfordras i förevarande lagstiftning allttjämt särskilda bestämmelser om beslag, husrannsakan och kroppsvisitation. De ursprungliga stadgandena härom ha — även till den del allmänna föreskrifter av samma eller liknande innebörd sedermera tillkommit genom 1933 års lag om tvångsmedel i brottmål — hittills bibehållits i stort sett oförändrade. Enligt nya RB är avsett, att vad där stadgas om tvångsmedel skall tillämpas i alla brottmål, såvitt ej förbehåll gjorts för avvikande bestämmelser i annan lag eller författning. Med hänsyn härtill böra enligt beredningen stadganden om tvångsmedel i särskilda lagar och författningar i allmänhet begränsas till att angiva endast erforderliga avvikelser från nya RB:s bestämmelser i ämnet. Denna grundsats har såvitt nu är i fråga föranlett, att i varuinförsellagen ett flertal bestämmelser om husrannsakan uteslutits, enär i dessa delar nya RB kan omedelbart tillämpas (se 12 § i förslaget, som ersätter nuvarande 12 och 13 §§). Spritinförsellagen (9 §) hänvisar beträffande husrannsakan till varuinförsellagen, och ändringen kommer alltså att beröra även spritinförsellagen. I fråga om beslag och kroppsvisitation ha föreslagits mindre jämkningar i anledning av bestämmelserna i nya RB (se varuinförsellagen 9 § andra stycket samt 13 och 14 §§, som ersätta nuvarande 14 §; spritinförsellagen 9 § och 15 § 3 mom. andra stycket).

Såväl varuinförsellagen som spritinförsellagen innehålla för närvarande särskilda bestämmelser om förverkande av beslagtagna egendom (jfr 17 § varuinförsellagen, 16—21 §§ spritinförsellagen). Gemensamt för dessa bestämmelser — som i övrigt skilja sig från varandra i olika avseenden — är, att med stöd därav talan om förverkande i vissa fall kan föras mot annan än egendomens ägare samt att även eljest möjligheten att ernå ett avgörande av förverkandefrågan underlättats.

I det av riksdagen innevarande år antagna förslaget till lag om införande av nya RB ha i 17 § upptagits allmänna bestämmelser om rättegången i fall, då fråga om egendoms förverkande till det allmänna eller annan sådan påföljd angår någon, som ej är tilltalad för det brott, vartill påföljden hänförs sig. Dessa bestämmelser innebära, att talan genom stämning skall föras mot

egendomens ägare ävensom mot annan som har rätt till egendomen och beröres av påföljden. Särskilda lättnader äro dock medgivna beträffande stämningens delgivning. Sålunda får i vissa fall, då hinder eller svårighet skulle möta för delgivning i vanlig ordning, stämningen kungöras enligt föreskrifterna i 33 kap. 12 § nya RB; införande i tidning erfordras dock ej, om egendomens värde icke uppgår till 100 kronor. Till förebyggande av en alltför omständlig rättegång har vidare föreskrivits, att om svarenden uteblir, egendomen skall förklaras förverkad, såvida ej av omständigheterna framgår, att talan därom är ogrundad. Då det förutsatts, att i särskilda lagar eller författningar kunna erfordras avvikande regler om förfarandet vid förverkande, har förbehåll gjorts för giltigheten av sådana stadganden.

Beredningen har ansett, att med införandet av dessa bestämmelser behovet av specialföreskrifter i ämnet i huvudsak bortföller. Även på förevarande område borde som regel gälla, att talan skulle föras mot egendomens ägare samt annan, vars rätt vore i fråga, t. ex. en inteckningshavare, som avses i 8 § 3 mom. spritinförsellagen. Beträffande förverkande av annan egendom än forslingsredskap borde dock enligt beredningen allttjämt i viss utsträckning medgivas, att talan finge föras mot annan än ägaren. Beredningen har härvid erinrat, att för förverkande av dylik egendom icke uppställts sådana begränsningar som i fråga om forslingsredskap. Förverkande syntes kunna inträda även då otillbörligt förhållande eller bristande tillsyn ej kunde läggas ägaren till last (jfr 1 § 9 mom. varuinförsellagen, 8 § spritinförsellagen). Med hänsyn härtill borde ej möta betänklighet att i fall, då ägaren ej kunde anträffas för delgivning i vanlig ordning men stämning kunde på vanligt sätt delgivas annan i smuglingsbrottet inblandad person, låta talan om egendomens förverkande prövas i mål mot den sistnämnde. För sådant fall skulle med andra ord ej vara erforderligt att med anlitande av kungörelsedelgivning särskilt instämma även ägaren. Bestämmelser av här angiven innebörd ha upptagits i förslagen (17 § 1 mom. varuinförsellagen, 16 § första stycket spritinförsellagen).

Även i ett annat avseende har beredningen ansett erforderligt att tillvarata de särskilda möjligheter till förenkling, som inrymmas i nu gällande bestämmelser. Enligt spritinförsellagen är för vissa fall medgivet, att fråga om förverkande avgöres utan rättegång (se 17—21 §§). Härvid utfärdas förordnande, att beslaget skall tillsvidare bestå, och detta förordnande delgives, eventuellt genom kungörelse, med anmaning till ägaren att om han vill tala å beslaget inom viss tid anmäla missnöje hos åklagaren, vid påföljd att eljest beslaget står fast och egendomen är förverkad. Uppgår egendomens värde ej till 100 kronor, erfordras ej delgivning; egendomen är förverkad, om ej missnöje anmäles inom viss tid från förordnandets meddelande. Detta extrajudiciella förfarande är i första hand avsett för sådana fall, då varken ägare, forslare, brukare eller annan innehavare kan anträffas med stämning, men det kan användas även eljest, såvida ansvarstalan ej föres och åklagaren finner uppenbart, att egendomen skall vara förverkad. Om beslaget omfattar forslingsredskap, är det extrajudiciella förfarandet uteslutet. I sådant fall är pröv-

ningen alltid förbehållen domstol. Varuinförsellagen innehåller icke någon motsvarighet till nu angivna bestämmelser.

Beredningen, som enligt vad redan anmärkts intagit den ståndpunkten, att som regel talan om förverkande vid domstol bör föras mot egendomens ägare, har funnit ur praktisk synpunkt försvarligt att bibehålla det extrajudiciella förfarandet enligt spritinförsellagen, när fråga är om egendom av ringa värde. I de fall, då egendomens värde ej uppgår till 100 kronor, kan nu, utan att kungörelse eller delgivning erfordras, förverkande inträda, såframt ej missnöje med beslaget anmäles inom trettio dagar efter det förordnande meddelades om dess bestånd. Att för dessa fall upprätthålla kravet på rättslig behandling skulle, enligt vad beredningen framhåller, medföra ökat arbete för domstolar och åklagare utan att bärande skäl för en sådan omläggning kunde anföras. Beredningen erinrar i detta sammanhang även, att enligt 27 kap. 6 § nya RB ägaren till den beslagtagna egendomen alltid är oförhindrad att begära rättens prövning av beslaget. På dessa skäl och då enahanda synpunkter kunde göras gällande såvitt angår egendom, som tagits i beslag enligt varuinförsellagen, har beredningen — i enlighet med önskemål från generaltullstyrelsens sida — för här avsedda fall föreslagit bibehållande av ett extrajudiciellt förfarande enligt spritinförsellagen och införandet av motsvarande bestämmelser i varuinförsellagen (17 § 2 mom. varuinförsellagen, 17 § spritinförsellagen). Genom den av beredningen föreslagna regleringen och de allmänna stadgandena i 17 § promulgationslagen till nya RB har blivit möjligt att upphäva 18—21 §§ spritinförsellagen.

De nu behandlade förslagen ha av lagrådet lämnats utan erinran.

Förslaget angående ändring i lagen om förbud mot vissa sammanslutningar.

Liknande spörsmål som de nu berörda möta i fråga om lagen den 15 juni 1934 om förbud mot vissa sammanslutningar. Enligt 4 § skall, om någon förbrutit sig mot lagen, vapen m. m. som påträffas hos honom vara förverkade. Detta torde gälla, även om egendomen tillhör annan än den som dömes för brottet. Beredningen erinrar, att en tillämpning av 17 § promulgationslagen till nya RB skulle medföra, att i dylikt fall talan alltid måste föras mot ägaren. Undantag härifrån har synts beredningen påkallat med hänsyn till de särskilda förhållanden som avses i förevarande lag. Enligt förslaget skall frågan om förverkande kunna prövas i samband med ansvarstalan för brott, som föranlett beslaget, även om den tilltalade är annan än egendomens ägare (7 § första stycket).

För närvarande meddelas i lagen vissa regler för det fall, att ägaren till beslagtagna egendom icke är känd eller icke kan anträffas. Med hänsyn till innehållet i 4 § torde dessa regler få anses tillämpliga endast då åtal överhuvud ej kan anställas i anledning av beslaget. För sådant fall gäller, att åklagaren har att anmäla beslaget hos länsstyrelsen. Denna äger förordna att beslaget skall tillsvidare bestå samt inför i ortstidning förordnandet med anmaning till ägaren att inom viss tid anmäla missnöje, vid påföljd att el-

jest beslaget står fast och egendomen är förverkad. Detta extrajudiciella förfarande har icke bibehållits i förslaget. Särskilda bestämmelser ha ansetts obehövlige, då förverkandefrågan kan avgöras enligt föreskrifterna i 17 § promulgationslagen till nya RB (jfr 7 § andra stycket i förslaget).

Icke heller mot detta lagförslag har anmärkning framställts i lagrådet.

Övriga förslag.

Enligt 42 § 2 mom. brännvinstillverkningsförordningen är med vissa undantag envar berättigad att anställa åtal för förbrytelser mot förordningen. Detta stadgande innebär, att den enskilde i fråga om rätt till åtal är jämställd med de i 1 mom. samma paragraf omnämnda åklagarna. Enligt 3 mom. skall enskild, som sålunda anställer åtal, giva allmänne åklagaren sin talan till känna så tidigt, att denne kan övervara målets utförande. Liknande bestämmelser äro meddelade i 7 kap. 19 § rusdrycksförsäljningsförordningen samt 15 § lagen angående naturminnesmärkens fredande och 7 § lagen angående nationalparker.

I 20 kap. 16 § nya RB har för här avsedda fall föreskrivits den begränsningen i förhållande till gällande bestämmelser, att den enskilde skall i fråga om rätt att angiva brottet eller tala därå anses som målsägande. Enligt 8 § samma kapitel gäller i sådant avseende, att målsägande ej får väcka åtal för brott, som hör under allmänt åtal, med mindre han angivit brottet och åklagaren beslutat, att åtal ej skall äga rum. Med hänsyn till det nu anförda ha i beredningens förslag beträffande här förevarande bestämmelser uteslutits stadgandena om skyldighet att lämna åklagaren underrättelse i syfte att denne skall kunna övervara förhandlingen.

I brännvinstillverkningsförordningen har i övrigt vidtagits den ändringen, att föreskrifterna om husrannsakan (se nuvarande 44 och 45 §§) begränsats till vad som funnits erforderligt utöver nya RB:s bestämmelser i ämnet; 45 § har därvid kunnat upphävas.

Rusdrycksförsäljningsförordningen upptager i 7 kap. 23 § en erinran, att i mål angående olovlig försäljning av rusdrycker vittnesjäv ej må grundas enbart å den omständigheten, att vittnet därvid tillhandlat sig eller förtärt sådana drycker. Med anledning av vittnesjävens bortfallande har detta stadgande uteslutits i beredningens förslag.

Enligt 2 § lagen den 13 juni 1941 om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m. gäller, att om där avsett beslag ej inom en månad föranlett åtal, beslaget skall hävas, såvida ej länsstyrelsen medgiver att beslaget må bestå under viss ytterligare tid. Då det enligt nya RB tillkommer rätten att i dylika fall pröva frågan om förlängning av åtalstiden och beslagets fortsatta bestånd, har i beredningens förslag lagrummet ändrats i överensstämmelse därmed.

Förslagen ha av lagrådet lämnats utan erinran.

Som framgår av det anförda ha samtliga förslag lämnats utan erinran av lagrådet. Även jag finner förslagen böra genomföras. Vad angår varuinförsellagen och spritinförsellagen må framhållas att, utöver här berörda ändringar, tillkommer en ändring enligt den av riksdagen antagna lagen om införande av nya RB. Jämlikt 11 § sistnämnda lag skall vad i äldre lag eller författning är stadgat om vittnesmål av den, som förordnats att förätta offentligt tjänsteärende, upphöra att gälla. Därmed upphäves bland annat ett i 18 § varuinförsellagen intaget stadgande om rätt för tulltjänsteman att vittna angående av honom företagen undersökning. En i 9 § spritinförsellagen förekommande hänvisning till 18 § varuinförsellagen kommer samtidigt att förfalla. I fråga om förslaget till lag om ändring i lagen om förbud mot vissa sammanslutningar vill jag erinra, att jag vid anmälan i statsrådet den 10 maj 1946 av ändrad lagstiftning om brott mot staten och allmänheten förordat, att lagen skulle upphöra att gälla den 1 januari 1949.

Vid överarbetning av förslagen inom justitiedepartementet har tiden för ikraftträdandet av ifrågavarande lagar och förordningar angivits till den 1 januari 1948. På några punkter ha därutöver vidtagits redaktionella jämkningar.

Härefter hemställer föredraganden, att de sålunda jämkade förslagen måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Stefan Stiernstedt.
